

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 973

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 17 juni 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Omgevingshandhavingsplan - Aanpak onvergunde inrichtingen

In het allereerste Omgevingshandhavingsrapport 2020 wordt opnieuw de vinger op de wonde gelegd van het grote aantal onvergunde activiteiten in Vlaanderen. Ook in het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota van de minister wordt dit als een prioriteit aangeduid.

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 stelt dat prioriteit wordt gegeven aan het opsporen van onvergunde activiteiten. Dat wordt bevestigd in de beleidsnota Omgeving 2019-2024. In het Omgevingshandhavingsplan 2021 van de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving wordt aangegeven dat prioriteit gegeven zal worden aan het opsporen van onvergunde activiteiten voor klasse 1-bedrijven en een uitgangspunt is voor de afdeling Handhaving.

De systematische ondervergunning is ondertussen een oud zeer. Elk jaar wordt in de handhavingsfiches gepolst naar de kennis van de lokale overheden over het aantal ingedeelde activiteiten op hun grondgebied. Het Omgevingshandhavingsrapport 2020 verzamelde de antwoorden van 85% van de gemeenten (255 gemeenten).

Een aantal opmerkelijk, en misschien zelfs zorgwekkende resultaten zijn:

- Zo'n 97 van de gemeenten weten niet hoeveel klasse 1-inrichtingen op hun grondgebied gelegen zijn;
- Zo'n 107 van de gemeenten weten niet hoeveel klasse 2-inrichtingen op hun grondgebied gelegen zijn;
- Zo'n 118 van de gemeenten weten niet hoeveel klasse 3-inrichtingen op hun grondgebied gelegen zijn;
- Zo'n 170 gemeenten kunnen geen inschatting maken hoeveel niet-vergunde inrichtingen op hun grondgebied gelegen zijn;
- Daarbovenop geven 84 gemeenten aan dat ze allemaal samen weet hebben van 4188 niet-vergunde, maar hinderlijke inrichtingen op hun grondgebied. De andere respondenten geven aan dat er geen niet-vergunde inrichtingen op hun grondgebied gelegen zijn of dat ze niet weten of er dergelijke inrichtingen zijn.

Het gemeentelijk niveau is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving van de zogenaamde klasse 2- en 3-inrichtingen. Kennis van en over de inrichtingen op het grondgebied is een cruciaal onderdeel om de handhavingsuitvoering te kunnen uitvoeren. Dat blijkt in veel gemeenten ondermaats te zijn. Naast gebrek aan kennis, is er ook een groot gebrek aan mensen op het terrein om controles uit te voeren, zeker bij de gemeenten. Deze situatie is onverantwoord en onaanvaardbaar.

De Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM) bestelde in 2020 een studie om een methodiek te laten ontwikkelen om niet-vergunde, ingedeelde inrichtingen

aan het licht te brengen en een oplossingsgerichte aanpak van de problematiek uit te werken. In de studie werd een plan van aanpak ontwikkeld waarin de gemeenten een aantal acties moeten ondernemen om enerzijds het probleem van de onvergunde inrichtingen in kaart te brengen en het vervolgens gefaseerd (sectoracties en/of locatieacties) aan te pakken aan de hand van verschillende handhavingsstrategieën. Ook werd de focus gelegd op de noodzakelijke randvoorwaarden om de voorgestelde aanpak te doen slagen, zoals de opmaak van een prioriteitenplan, politieke steun, voldoende inzet van mensen en middelen.

Dit onderzoek werd aangekondigd als het startpunt om het aanslepende probleem eindelijk écht aan te pakken. Maar alleen dit onderzoek zal het probleem niet oplossen. Om het probleem echt aan te pakken, is een gezamenlijke aanpak van gemeenten en gewest nodig, met een coördinerende rol voor het Vlaamse Gewest, zo stelt het onderzoek. Maar ook die gecoördineerde aanpak staat of valt met voldoende personeel. Extra investeringen in handhavers van zowel de gemeenten als de Vlaamse overheid zijn dan ook onvermijdelijk.

1. Welke vervolgacties op het vlak van handhavingsbeleid zijn in uitvoering door de diensten van de minister naar aanleiding van dat onderzoek?
2. We stellen vast dat de randvoorwaarden voor een adequaat handhavingsbeleid noch op lokaal vlak noch op gewestelijk niveau voldaan zijn (kennis, mensen en middelen, en politieke steun).

Welke acties zijn in uitvoering of staan gepland om hieraan tegemoet te komen?

3. Uit de pilootprojecten bleek dat slechts één gemeente inzet op proactief toezicht: Gent. In de aanpak van de problematiek ondervergunning is zo'n proactieve strategie nochtans noodzakelijk

Is de minister van plan om lokale overheden die een proactief handhavingsbeleid uitrollen via projectsteun te ondersteunen?

ANTWOORD

op vraag nr. 973 van 17 juni 2022

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Uit het rapport van de studie 'Onvergunde ingedeelde inrichtingen' (Sustainability College Bruges, 2020) blijkt dat er geen kant-en-klare oplossing bestaat om *alle* onvergunde activiteiten op te sporen, te monitoren en aan te pakken. Als zulke activiteiten opduiken naar aanleiding van een klacht of melding is het evident dat deze bij voorrang worden aangepakt. Voor de onvergunde activiteiten die onder de radar blijven, is elke opsporingsmethode arbeidsintensief. Vooraf moet de bevoegde overheid een beleidskeuze maken op welke omgevingsschendingen ze prioritair wil inzetten. Binnen die categorie, dat sectoraal en/of geografisch bepaald is, kan ze gericht de onvergunde activiteiten opsporen. Alle bevindingen uit de bovenvermelde studie zijn terug te vinden in een plan van aanpak dat onmiddellijk inzetbaar is voor steden en gemeenten.

Elk bestuursniveau heeft binnen haar bevoegdheid de opdracht om haar eigen handhavingsbeleid met prioriteiten te bepalen en daarvoor de nodige mensen en middelen te voorzien.

Op gewestelijk niveau heeft de afdeling Handhaving een actieplan opgemaakt om de klasse 1-bedrijven die sedert 2000 niet meer gecontroleerd werden, prioritair te inspecteren. Hierbij wordt ook steeds de vergunningstoestand van deze inrichtingen gecontroleerd.

2. De randvoorwaarden voor een adequaat handhavingsbeleid op het lokale niveau worden op twee manier versterkt: door extra financiering en door ondersteuning bij de handhavingsuitvoering via het creëren van gedecentraliseerde netwerken en aanbieden van opleidingen en knowhow.

Het voorontwerp van decreet houdende optimalisatie van de omgevingshandhaving **en het kaderdecreet vlaamse handhaving** voorzien in een verruiming van de gevallen waarin de inkomsten die voortvloeien uit lokale handhaving aan de betrokken lokale overheid toekomt. Gemeentes zullen deze extra inkomsten kunnen inzetten voor het opsporen en aanpakken van onvergunde inrichtingen op hun grondgebied.

Samen met enkele provinciebesturen en intercommunales heeft de afdeling Handhaving van het departement Omgeving intussen handhavingsnetwerkmomenten georganiseerd waar onder andere het thema "opsporen van niet vergunde inrichtingen" aan bod is gekomen.

De afdeling Handhaving stelt zijn kennis en ervaring ter beschikking van lokale handhavers onder de vorm van mee inspecteren, kwaliteitscontrole op bestuursdocumenten zoals bestuurlijke maatregelen, technische ondersteuning op vlak van geluid, afvalwater, bodem- en grondwater, luchtmissies, broeikasgassen (controle op koelinstallaties), opslag gevaarlijke stoffen (benzinstations), ... op die manier worden ook niet vergunde installaties geverbaliseerd. Daarnaast is de controleviewer, waar elke handhavingsentiteit zijn data ter beschikking stelt van andere handhavingsentiteiten, intussen ook verder uitgewerkt en zal zeker leiden tot een betere verdere samenwerking tussen de gewestelijke en lokale handhavers.

3. Ik stel dit jaar 300.000€ ter beschikking voor (inter)gemeentelijke projectvoorstellen m.b.t. lokale omgevingshandhaving voor gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die een actiegericht lokaal handhavingsbeleid uitwerken en daarbij inzetten op 3 specifieke handhavingsprioriteiten die een lokale, complementaire vertaling zijn van gewestelijke handhavingsprioriteiten – waarbij ook aandacht wordt gevraagd voor onvergunde inrichtingen en handelingen. De selectie gebeurt in het najaar, de uitrol is voorzien begin 2023.

De mate waarin de vooropgestelde concrete doelstellingen bereikt zijn inzake effectieve handhaving op het terrein, moet blijken uit de voorgelegde resultaten (inzet van VTE en middelen voor handhaving, aantal proactieve controles, handhavingstrajecten, aantal PV's, enz.). De gemeentes van wie de projectvoorstellen worden weerhouden (zgn. 'pilotgemeentes'), zullen samen met het gewest een lerend netwerk vormen waarbinnen producten ontwikkeld worden die de lokale omgevingshandhaving verder structureel zullen versterken (modeldocumenten, voorbeeldaanpakken, beleidsaanbevelingen, ...). De methodiek m.b.t. de niet-vergunde, ingedeelde inrichtingen uit de bovenvermelde studie kan in dit leertraject meegenomen worden. De pilotgemeentes zullen ook andere gemeentes inspireren voor een meer effectieve lokale handhavingsuitvoering.